

tam illucite absolueretur. Quid iterum uultis peccati peccato addere: & ita dei super uos (quod abfit) accumulare: Quid peccati comes Theobaldus, ut iram uestram rursus incurrere mereatur: qui & absolutionem comitis Radulphi licet iniusta (sicut scitis) tanto labore & difficultate obtinuit: & redituam excōcationem quam iustissime re deante nec quae uult nec querit: utpote quod timore uestro etiam abiurauit. Nolite quae nolite dñe mi rex, regi uestro (imò oim cōditori) tã euidenter in suo regno & in sua possessione audere resistere: & manũ extēdere tam frequenti & temerario usui aduersum terribilem eũ qui auferit spiritum principũ: terribilem apud reges terræ. Acriter loquor: quia acriora uobis formido: quod nō ita uehementer timerem, nisi uos uehementer diligerem.

Ad eundem unde supra. Epistola. CCXXI. Cit deus quantum uos ex quo noui, dilexi, & ueltri honorē uoluit, scitis uos quāto labore, quātāq; sollicitudine, toto anno præterito quae rende paci uestrae intēdi: una cum alijs fidelibus uestris. Timeo autē nec sine causa laborauerimus in uobis. Vos namq; (ut manifestum est) à bono & sano cōsilio quod acceperatis, nimis cito nimiumq; leuiter resiliistis: & ad mala priora quae dudum non immerito perpetraste uos plangebatis, adhuc recentibus illis plagis, rursus ut audio nescio quo diabolico cōsilio festinatis. A quo em̄ nisi à diabolo peccere hoc cōsiliũ dixerim: p qd̄ sit ut in cōdijs incedia, homicidijs homicidia ad dātur: clamor deo uos pauperũ, & genitũ cōpeditoriũ, & sanguis interfectoriũ, aurib; ptonet prijs orphanorũ, & iudicis uduarũ.

Ioan. 8. Planctus hostis hostis ille antiqui nostri gñis oblectat: qui ipse homicida est ab initio. Et nolite frustra occasione sumere de comite Theobaldo ad excusandas excusationes in p̄tis: cū uir ille paratũ se dicat: & hoc oimōdis deprece, uenire ad cōuentiones quae inter uos curruerit qñ facta est pax, & secundũ iudicium diligenter inuenerit ueltri (corũ). Iq; mediatores inter uos extierũt) per omnia facta facere uelit: ut si puaricatiõis forte ab ip̄is argui poterit, quod nō existimat, cōtinuo ad honorē uestrũ corrigere non cunctetur. Verũ uos nec uerba pacis recipitis, nec pacta uestra teneris: nec sanis cōsilijs acquiescitis sed nescio quo dei iudicio, oia uobis ita uertitis in puerum, ut pro bra honorē, honorē, pbra ducatis, tuta timeatis, timenda cōtinatis: & qd̄ olim sancto & glorioso regi Dauid Iob legitur exprobrasse: diligitis eos qui uos oderũt, & odio habetis qui uos diligere uolunt. Neq; em̄ quos instigat priorē iterare malitiã aduersus nō mererē, q̄rit i hoc honorē uestrũ, sed suũ cōmodũ: imò nec suũ cōmodum, sed diaboli uoluntate: ut regis (qd̄ abfit) potentia cōcepti furoris habeant effectum: quē suis se posse adimplere uiribus non confidunt: inimici coronae uestrae: regni manifestissimi turbatores. At q̄qd̄ uobis de regno uestro, de aia & corona uestra facere placeat: uos ecclesiae filij, mris iniurias, contemptũ & conculcationem oimō dissimulare nō possumus: q̄ illa præter illa q̄ in eam iam processisse misere rabuliter plangimus: iterũ de nouo partim inferri, partim immutare sentim; . Profecto stabimus & pugnabim; usq; ad mortē si ita oportuerit, p matre nostra: armis qbus licet nō scitis & gladijs, sed precibus sctibusq; ad deum. Et ego quidē qui me memini præter quotidianas preces quas p pace & salute uestra atq; regno corã dño supplex ip̄o teste fundebã, etiam apud sedem aplicam lris & numeris causam uestrã egisse: fateor usq; penē ad propria cōscientia latione: & ip̄is summi p̄fictis iustia (quod distitert nō debeo) contra me indignationē, ego, inquam, assiduis uestris quae inouare quotidiē nō cessatis excessibus prouocatus: dico uobis, incipio penitere sup insipieria mea priori, quia plus iusto uestrae adolecētia huculq; fateor: & decetero pro mea exitiuitate nō deero ueritati. Nō tacebo q̄ cum excommunicatis iteratō fecidus & societatem intrare satagitis: q̄ in necem hominũ, combustionē demorum, destructionem ecclesiarum, dispersionem paupe-

rum: raptoribus & prædonibus (sicut dicit) adhæretis: iuxta illud prophetae. Si uidebas furem, curtebas cū eo: Psal. 49 & cum adulteris portionem tuam ponebas. Quasi nō factis per uos mala facere ualeatis. Nō sileo q̄ illi scilicet illud maledictumq; iuramentũ inconfutissime usurpatũ à uobis contra Bituricensē ecclesiam (p quo heu tot & tanta mala iam nūc merito prouenerũt) nō ita tanq̄ corrigi t̄tis, ut Xpi ouibus apud Cathalamũ pastorem p̄fici non finatis: insup & fratri uestro, eiusq; militib; sagitarijs, basilarijsq; domos epales contra ius & p̄has inhabitandas, & res ecclesiae in hmoi nefarios usus p̄figadas: audacter nimium exponitis. Dico uobis: nō erit diuultũ si hæc ita facere p̄gitis. Et idē dñe mi rex amicablem monco uos, & fideliter cōsulo uobis, ut citius ab hac malitiã desistatis: si forte iã ferire paratis manũ. Nihil ita regis excum plo, p̄nia & hūilitate p̄uenerit possitis. Durē loquor, quia duriora uobis formido: sed memēto te à sapiente dñũ, meliora esse uerba amici: quã fraudulenta oscula inimici.

Ad Ioslemum Suesionensem ep̄m: & Sugerũ abbate sancti Dionysij. Epistola. CCXXII.

Crispina regi arguēs eũ super malis q̄ sunt in regno ei; sp̄itus (sicut dicit assensus). Et quod rescriptis, dignũ duxi uobis qui de cōsilio ei; estis, inuandũ. Miror em̄ si ita credit ut loqur: & si nō credit, quō cōsilio mihi utiq; omniũ (sicut scitis) quae ad pacem reformandam facta fuerũt, ista persuadere conat. At em̄, sicut potestis uidere in literis ei; (cũ male seruare ex parte comitis pacta conauerit ostēdere.) Adhuc suspensũ manent ep̄i nostri: adhuc terra nra intere dicta est. Quasi uerũ cuiusquã ecclesiasticũ absolutio intere dicta ad comitē Theobaldũ pertinet: aut hoc ipse aliquo nō pepigerit se facturũ. Illius est, aut, comes Radulph; & iterũ religatus est. Et hoc quid ad comitē Theobaldũ? Nōme quicquid de hac re promissit, fideliter elaborauit, & efficaciter adimpleuit. Ille uerũ dephensus est in aflu tia sua, & cecidit in foueã quae fecit. En est hoc totũ cur rita faceret rex pacta sua quae distinxerũt labia uestra. An Psal. 7.

propter hoc decuit incandescere iram regis contra deum & ecclesiam eius: cōtra seipsum & regnũ suũ. Itane propter hoc debuit oblitisci honoris futurũ ad debellandũ hominem suum, quem non dico distidauerat, sed submouerat uel posuerat ad rationē: mitteret fratrem suũ, idēq; per Cathalamũ: de qua potissimũ ciuitate scitis quid rex cū comitē Theobaldo pepigerit. Sed rex adhuc aliud addit, q̄ matrimonijs sibi molatur coniungere contra eius fidelitatē comitē Flandrensem Suesionensem. Et de fidelitate quidem suspicio est, nō certitudo. Porro inanes suspiciones certis passionib; præiudicare: quale sit, uos uideritis. Quamquã id omnino credendum non fuerit de tali uiro. Nunquid enim hostes sunt regis quibus alligat comes, & non magis hoies eius, & eius amici? Nōme cōsan guineus regis, & sicut fatetur, baculus regni comes Elan drensus est: Quid ergo cōtra regis fidelitatē facit eius homo, & fidelis ip̄ius, si alijs eius amicis, suorum matrimonijs copulatur? Nōme si q̄ simpliciter oculorē ut est cōsideraret: magna potius pax regni, magnumq; robur, & magna posset putari securitas: Illud autē miror quō rex dicere nō timuerit: cognoscere se q̄ nouerim ego comitē Theobaldum in parte suã cōtra regem, comitē Radulphum trahere attentasse. Nam & uia nocte nuncio nostro plus dixit quã scripserit: q̄ madauerim sepi; dicto Radulpho maximam partē peccatorũ eius me suscipere, si uellet comitē Theobaldo adhaerere. Si natus est homo ille per quē ista madauerim: uentat & arguat me palam: Si scripserat: proferant in mediũ. Uiderit ip̄se cui crediderit: cert; ego sum q̄a nūquã nouerim qd̄ imponit. Idem arbitror & de comitē Theobaldo: q̄ & ip̄e oimōdis distiterit. Videat proinde deus & iudice: quod nunc de suspicionē comes Theobaldus arguitur ab eo qui manifeste contra pactos suos ip̄m sibi attraxit comitem Radulphum, cōtra def præcepta, contra sententiam summi pontificis, adultero

& excommunicato cōicans. At quoc; rex: Penē habuim; duos grauissimos oppugnatores. Et p̄pheta subannas, respondet. Ibi trepidauerunt timore, ubi non erat timor. Ecce, inquit, oppugnamur, qui nō oppugnauimus: persecutio patimur, q̄ nō persequi saluimus. Quis oppugnat obsecro: q̄s oppugnat: quis uic persequit? Nōme comes obsecrat & humiliter honorare paratus ut regē: seruire & obsequi tãquã dño suo: obnixe pro pace supplicās: & uobis nã regis, quod in se est, sibi cōciliare satagens uoluntatē. Esto q̄ non sit ita, sed magis comes regi mala oia molatur: nōme ad id qd̄ statuit fuisse scitis, fuerat recurrendũ: Sic em̄ inter se pepigerũt, ut si qua de cōuentionibus illis cōtra uerba aut dissentio naleret, nihil mali sibi inuicem faceret aut q̄rerent: donec coram nobis tribus pariter & dño Altissiodorensi uerilata res esset atq; discussa: qui & duo mediatores futurus: q̄ qd̄ emerget cōtra ueritas, de uobis esse recōciliatores. At id, modo oimōdis comes flagitat: sed rex abnuat. Deniq; esto q̄ oimō male meruit comes: sed ecclesia det qd̄ meruit? Quid, inquam, meruit, nō tam sola Bituricensis ecclesia: sed & Cathalamensis etiã & remensis, etiã & Priffensis? Habeat rex ad ueritas comitē suũ: sed de quo fure obsecro de q̄ fure præsumit ut ecclesiarũ possessiones & terras deuiatet, ut Xpi ouibus pastores p̄fici non permittat, ut si quis quidē electorũ promotionē p̄beat: alijs uerũ (qd̄ hæc in inauditũ est) dilationē electiõis indicat: donec uniuersa cōsumpserit, donec diripiatur pauperũ facultates, donec penitus desoletur terra? An uos est cōsilijs talia? Mirum ualde si cōtra uestrũ cōsiliũ sunt hæc: mirũ magis & malum si uestro cōsilio sunt. Et em̄ consilere talia, manifeste schisma fabricare est: deo resistere: ecclesiam ancillare: & nouam in seruitutē ecclesiasticã redigere liberrate. Si quis dei fidelis, si quis ecclesiae filius est: profecto stabit & opponet se quoad poterit mari pro domo dei. Nã & uos ip̄i si pacē desideratis ecclesiae, sicut oportet filios pacis quomodo non dicam tractatis eam: sed in interestis: consilijs tam malignis? Quicquid enim mali fecerit: merito nō regi ueni: sed consiliarijs sensibus imputatur.

Ad ep̄m Suesionensem durissime rescribens: cirta ut hæc fuerit salutato Salutem in dño, & nō sp̄m blasphemiam. Epistola. CCXXIII. Inimicū quidem ego sp̄itũ blasphemiae habere me arbitror, sed nec cuiquã maledixisse aut maledicere uelle me scio: principĩ præsertim ppli mei. Ceterũ q̄qd̄ illud sit quo se lesam uestra dignitas iudicat: peto ueniã. Scio em̄ qd̄ dixit, Blasphemas: mur: & obsecramus. Dico ergo cū beato Iob. Quae locutus sum, utinã nō dixissem: & ultra nō addã. Iam dño abbari sancti Dionysij cõi q̄rimonia scribēs: utiq; uestrũ respõderam, & putaueram me fecisse satis. Et quoniã, ut uidi, nondum quicquid indignatio uestra, quae forsitan aduersus ecclesiam cōculcatores iustius incanduisse: etiã uobis dico, schismatcos uos aut somite esse scandali, nec dixi, nec scripsi, nec credidi: & dico securus: nec ueror q̄ me mea pagina arguat mendaciam. Scrutamini eam si placet: & si ita inuenieris, reum me fatebor grandis sacrilegij: & reuera sicut notatis, sp̄itũ blasphemiae agitatũ illa scripsisse. Ne tñ humilis satis factio sp̄m uideatur excludere libertatis, dolui fateor & doleo q̄ nōdum ea uos liberate qua deceret compemissis Christi uelcis iniurias: ecclesiae defendere libertatē. Dolor iste cōpulsit me scribere dura: nō tamen illa que impingit. Putaueram siquãdem, & adhuc putarem, nisi timere uobis in hoc esse molestus: nequam uisum fuisse q̄ schismatis nō estis author: restitisti & eos qui sum, cuiuscunq; dignitatis sint, tota libertate pro uisibus coercetis: & eorũ cōsiliũ atq; cōsortium exocretis. Putarem, inquam, gloriam uobis esse, si dicere possitis & uos. Odium ecclesiam malignantium: & cum impis non sedebis. Nūquid uolui decere zelus ille prophetarũ, nō hoc die quoq; à domini sacerdotē requirit: de quo dicebat. Nōme qui oderunt te dñe oderã,

& super inimicos tuos tabescbam: Optarē sanē (& salua uestra serenitate id quoc; eloquar) huc zelũ uos exercuisse in pueri regē: q̄ nō tã pueriliter quã crudeliter sine causa irrita fecit & uestra sanē cōsilia, & sua pacta: sine causa regnum suũ conturbat, bella ubiq; scelis terrisq; suscitaret: chas uastat: facta temerat: exaltat iniquos: bonos persequit: perimit innocentes. Hæc, inquit, uelle uos dolere: his cōtradecere & resistere, quod in uobis est. Sed meũ non est magistrũ docere Ioslemũ, min; aut reprehēdere ep̄m, q̄ magis me & alios peccātes redarguere, & errantes corrigere debet. En quantum uos timeo. Clausam habetis epistola: qui de priore aperta mala suspicatur estis. Nam ego quidē nihil in hoc aliud cogitauim; nisi qd̄ ad ueros scribentem necesse est iuxta consuetudinem ep̄lam cetera non claudere. Iam & pro hoc quoc; uentam peto.

Ad Stephanũ præfinitũ ep̄m. Epistola. CCXXIII. Quis Hieremias ad dñi pro aduersarijs suis, ita dices. Recordare dñe qd̄ steterim in cōsp̄e. Hic. 8. Ista tu ut loqrer. peis bonũ, & auerterē indignationē tuã ab eis. Et insert. Propterea (Inquit) da filios corũ in famē: & deduc eos in manus gladii. Et adhuc alia in hũc modũ & que grauis imp̄cat illis. Qd̄ propterea nũc apud uestrã reuerentiam memoratũ putat: qm̄ simile mihi atq; cū propheta uideo accidisse. Vos enim scitis quō ego quoc; pro rege steterim in conspectu dñi mei: corpore quidē abfens, sed præsens sp̄itũ: autem ip̄o reddere pro bono malũ: cogor cōtra scribere. Pudet erroris, & falsae spei quã de eo conceperã: & q̄s ago q̄ pro eo simpliciter supplicans nō fuerim exaudit. Putabã me deserre regi pacifico: & ecce inuenior grauissimo hosti ecclesiae assentasse. Conculcans apud nos scitã, ecclesiam turpiter ancillat. Nã & electiõnes ep̄orũ, p̄bent fieri & sicut id præsumptum à clericis fuerit, electus ep̄iscopus parĩ nō finitur. Deniq; sedet in tristitia ecclesia Parisiensis, proprio destituta pastore: & nemo qui de substitutione alio mutire audeat. Non sufficit spoliari bonis præfinitibus domos ep̄iscopales: etiã in terras & in hoies manus sacrilegas circūquaq; desult: totius insuper anni eis sibi redditus uenit dca. Uestra Cathalamensis fecit quidē dem electionē, sed quid electus est, ecce iam diebus multis debito honore frustratur: & scitis quã non absq; grauigregis dñici detrimento. Commisit rex germano uo Roberto uices ep̄iscopũ: & ille in cūctis terris rebu; ecclesiae potestatiue uersans, & pro uice sua ubiq; hand signiter agens, infert ecclis quotidianas hostias, non planē pacificas, clamores pauperũ, lachrymas uiduarum, plandus orphanorũ, gemitus cōpeditoriũ, & sanguinē interfectorum. Verũ angustus est malitiã eius ille ep̄iscopus. Remiesem inuadit, atq; in terra sanctorũ iniqua gerit: nō clericis, nō monachis, non sanctimonialibus parcēs. Deniq; sanctae Martae, sancti Remigij, sancti Nicasi, sancti Theodorici terras fructiferas & uillas populosas ita in ore gladii deuastrauit: ut penē in solitudine redegerit uniuersas. Frequēs in oim auribus uox, hæreditate possideam; sanctuarũ dei. Sic rex emēdat quod in ecclesia Bituricensē, herodiano iuramento commisit. Præterea rex nobis quidē non parum laborantibus, pacē cū comitē Theobaldo fecerat, firmat ut putauimus amicitiae fodas inerat: & ecce occasiones sp̄it quō recedat ab amico. At q̄ hoc graue crimen qd̄ impingit comiti: quia cū baronibus regis, de liberis suis contrahit matrimonia. Suspensa est illi dilatio charitatis: nec se putat regem, si se amauerit principes. Conspicit prudētia uestra quid animi erga inuidios gerat, qd̄ de odio atq; discordia si fuerit inter suos, se astimat fortorem. Videat & perpendat si est hic homo à deo, qui in suorũ magis mutua similitate quã in charitate consistit, cū charitas sit deus. Quod minime faceret si sapientiam illi; haberet quod ait. Fortis est uis mors dilectio dura Can. 3. sicut infernus amulatio. Præterea ergo pacis cōuentiones & constitutiones manifeste transgreditur: nec tenet

Psal. 7. Psal. 82. Psal. 138. Io. 4. Can. 3. G. n

pa sua, q dñi in xru labia sua. Deniq; reuocauit in do- mui sua & ad consiliu suu uiru adulteru & excocatu, que ex cocituro eiecerat: & p exercenda maiori malitia, aliis multis nequa & que excocatis, peruris, incedariis, homi cidis, rex & aduocat' ecclesie aduersus eccleia qd' no est dubiu) amatore & defensor' denuo sociatur: iuxta illud ppheta. Si uidebas fure, currebas cu eo: & cum adulteris portionem tuam ponebas. Ad hac cogit suo more epos ad male descendu bndicendis, & iteru bndicendu male d' cedis & qui no obteperat p suo libitu sibi, circuit mare & arida ut inueniat iuratores, quoru pcuris quos fortalis deus contumit, p hoies separant. Qua fratre obsecro tato opere aliis pcribere de consanguinitate laborat, homo cum sua (quod palu est) tertio consanguinitatis gradu fer me pmanes cofortinat. Et quide inter filiu comitis Theobaldi, & comitis Pladris filii: & frater inter comite Sueffionem, & filia comitis Theobaldi, si consanguinitas sit ne scio (scietur em illicita matrimoniu nec laudau unquam nec laudo) sed sciatu uos, & sciat dñs meus, phibere horu nuptias (si quo mo contumgi phas fuerit (examare ecclesie fia est, & multa illi subtrahere fortitudne. Nec alia puto aduersantiu ip sis nuptiis intentione, nisi ut in terris prae fatoriu principu no possint habere refugiu quicquid aude bunt contra dicere schismati qd' minatur. Hucusq; zelus meus. No possum em ego emendare qd' potui redargue re: potui & comonere eum q possit. Zelus dñi mei facit hoc. Ipsum duxi necessariu i magno ecclesie labore atq; periculo copellandu, & p nullu dignus quam p uos qui eius lateri q spiritui adhaeritis. Apud que quaso habete me excusatu & rege mutato mutauerim filiu, quid ipm deum dei prophetam dixisse scitis. Cum utro innocente innocens eris, & cum peruerso peruerteris.

Psal. 17

Ad episcopum Suctionensem pro pace, Epistola. CCXXXIII.

Ab orauim: sed de pfectu adhuc qstio est. Se- minauim: multu: sed inultu: paru. Fatemur nos eguisse uestra opa & p'sentia. Veru q cam no requisim: in tata necessitate, per amiciu comuue fci dionysii abbate docebim. Nunc itaq; ne dece- tero diuimuleris, sed fm sapientia uobis a deo data studea tis q ad pacē sunt, monemus sancta sollicitudine uestram. Nam rogandus no estis pro tali re, qua utiq; constat no modo ualde honorificari ministeriu uestru, sed & turpari admodu si negligetis. In iudicia celebritate apud sanctu Dionysium speramus uidere uos.

Ad Ludouicum regē Francoru, unde supra, Epistola. CCXXXV.

Vaduco dei gra illustri regi Francoru, & duct Aquitanoru, Hugo Altissiodorensis qualiscuq; minister, Bernardus Clareuallis abbas, diligere iustitia, & iudicare terra sapienter. Quid est q egressi de domib' nostris, expositis, p'prijs utilitatib' p pace uestra & regni, fideliter (sicut uobis de' est testis) la- boram. Tristamur autē q aut nullu aut exiguu nostri la- boris fructu adhuc tenem'. Adhuc pauperes clamāt post nos, adhuc terra uadit quotidie in desolatione. Queritis que terrae uestrae mala. Intra regnu emm, & contra re- gnum uestru, ista omnia mala perpetrant. Nam siue amici siue inimici uestri sint q de guerra ista pauperant, captiua tur, & iterum: no aliudē quam de regno uestro sunt. In q manifeste immine re iamq; uidet sermo saluatoris dico- tis. Omne regnu i seipm diuisum desolabit. Huc accedit q ipsi diuisores & desolatores, uos constituerit sibi huius neq'ue caput & principē, que praecipue debuerat metue re defensorē, & sentire ultorē. Nos tñ credebam' uos ta- fū a deo & illuminatu tanta illoru neq'ia aduertisse, & errore uim agnouisse, & cupe oino collis famiorib' a la- queo isto retrahere pedē. Ceteru ab hac spe penē deiecit nos colloquiū illud habitū nuper inter nos apud Corbo- lū. Scitis tñ quo & quam irrationabiliter ut pace uestra d' xerimus (a nobis tñ recessistis. Vñ factū est q sermōis

Mat. 12

illius q uobis in dicto nostro displicuit, reddere ad liq'dū rōnē pro uestra nobis turbatione non licuit. Quā si expe- ctare placido corde dignaretur, forsitā cognouissetis & uos q nil uobis indeces aut sportabile d'ctū fuisse, secū dū q iā res uestra percussit. Nūc autē sine causa turbat', tur- batos nos & confusos, & qd' faciam' dubios anxiosq; tene- tis, hoies q uobis bona cupiūt & q'unt. Qd' no est aliud nisi qa fraus iniquoru, & rumusculi parū scietū hominū, dicentū malū bonū, & bonū malū: cōturbant uos. Verū nos etū cōturbati, nō tñ oino desperati de auxilio spūs, que uestrū animū salubriter sup malis pteritis cōcussisse perferimus: adhuc stamus & expectamus ut redcatu ad cor, & quod prudēter cepisset, efficaciter cōplectat. Hu- jus rei gratia misimus fratre charissimū nobis Andrea de Baldemero, qui uobis ista plenius uia uoce infnuet, & quicquid ad hac rōnē placuerit, fideliter renouet uobis. Si autē p'sistitis (quod abisti) nō acquiescere famis cōsilijs, mudi nos sum' a sanguine uestro: deus nō p'mittet eccle- siam suā suē a uobis, suē a uestris d'ctis conculari.

Ad ep'm Suctionensem, Epistola. CCXXXVI.

Imper quide egui officijs amicoru, hō nūm' mēte semp & corp'e miserandus: sed nūc max- ime opus & tempus miserandū, cū urgente co- nscientia, & aggregata manu dñi super me, duro me carceri mācipauit, durus iudex in memetipsum. Si ad- huc pater estis (nā fuisse uos fateor) sentiat fili'. & ille fi- lius in quo usq; ad hāc diem filialis erga uos affectus non tepuit. Scio scio difficile posse extorq'ri clauam de manu Herculis: & idēd multū iusto, quia temp' peto difficile. At quāto difficilior, tanto uolētior ad promerēdā redhibē- tionē. Grādis me fatebor bñficij debitorē, grandis pro- fus si obrinero. Nec ignoro dare quāmo accipere beati Actu, 20 esse, sed cedo necessitati, occurro periculis, angustijs cōsu- lo: honeste planē nō aut dissimulato aut inmemoro. Ce- des itaq; honorabilior uobis ut dignū est partē, mihi ue- recundiorē astumo, non modo ad accipiendū inuerecun- dior, sed & importunior ad petendum. Peto ergo supplē- citer, peto instāter, peto oportune, importune. Nec em illud peto quod uos nō debeat dare, aut me postmodum pcenteat accepisse, et si ita petere modo mun' me debeat. Nā si libertatis pauperem a potente, in hoc nobis nullū praestabitis, uobis plurimū. Eya monstramus affectum, rem uos scitis, fructum praestolantur afflicti.

Ad Petru Cluniacensem abbatem conque- rentē q ei no scriberet. Epistola. CCXXXVII.

Tāne iocari libet. Dignāter sanē atq; amicabi- liter: sed si ita luditis, ut non illudatis. Nolite mirari hoc. Nā suspēctū id mihi facit uia ipsa tam subita & inopinata dignatio. Nō em mul- tum t'pis est, q scribēd ad nos, debita reuerētia uestra ma- gnitudine saluati, & nō rōditis mihi uerbū. Nec multo ante rursum scripseram ad uos ex urbe Roma, & nec tūc quide uel unū iota recepi. Mō miramini q reuertēti nup- de hispania, nugas meas denuo ingerere nō praesumpsi- q; si culpa est quacumq; ex causa nō scrip'sisse, sine culpa profecto non erit noluisse, ne dicā contēp'sisse rescribere. Em i quo pro me faceret iusticia (q ad i me flagitat) nisi malleu occurrere gratie redeūti, quā m retardare cāme- hi, dū uel me multiter excusare uolo, uel alium accusare. Sed hoc dixi ne qd' clausum in mēte retinerem, qd' ore non promerē, qd' id uera recuset amicitia. Decetero qd' chari- tas oia credit: ois suspicio de medio fiat. Gaudco q re- caluissis p'rice amicitiae recordari, & uel lastu reuocare amiciū. Libetē redeo reuocatus. Felix q reuocor. Nulla rum iam memor iam inuariatū. En ego, qui quae uestra p'fecto sanctitatis seru', & nūc & ante. Grās ago, optime locatus sum, in t'm'p' uobis denuo factus, sicut dignamini scribere. Si forte in te puerā, ut argutis, haud dubiū quū uelociter recalcas, fons uestra charitatis uisceribus. Et nūc quod placuit scribere, obuijs manibus, suscepi. Le- gi aude, libenter relego, & placet sepius repetitum. Pla- cet fatore

Co. 13

et fateor locus. Est em & iucunditate gratus, & feri' gra- uitate. Nescio siquidē quo inter rogādū ita disponitis ser- mones uestris in iudicio, ut & focus leuitatem nō redole- leat, & auctoritas cōseruata hilaritatis nō minuat gram. Porro auctoritas ita seruat, ut illud fandi uiri merito uo- bis possit aptari, Si qñ tēdēbā, nō credebāt mihi. Eya re- scripsimus, & puto iā tunc exigim' ampliora q p'missistis. Dignū est ut sciatu q penes nos sunt. Decretum est mihi ultra nō egredī monasterio, nisi ad cōuentū abbatū apud Cisterciū semel in anno. Hic fult' oro nūb' uestris, & bñ- dictionib' cōsolatus, paucis dieb' qbus nūc misit, expe- cto donec ueniat imutatio mea. Propiti' sit mihi deus, ut nō amoueat orōnē uestrā & miām suā a me. Fractus sum uiribus, & legitimā habeo excusationē, ut tam nō possim discurrere ut solebam. Sedeo & sileo, si forte experiat qd' de plenitudine intime inauitatis scūs propheta eru- ditur, bonū est, in quē, expectare dñm in silētio. Et ne so- lus uideamini mihi iustitiae, puto iam non audebitis me de hoc silentio meo reprehendere, & more uestro appellare so- porē: quod ut puto cōgruentius ac magis p'rie sanctus Estas cultū sustulit uoiat: & de quo legitis in hoc ipso propheta dicente dño. In silētio & spe erit fortitudo ue- stra. Commēdate me oratiōib' sancti cōuentus Cluniac- ensis: salutato prius ex me seruo oim, si dignū iudicatis.

Iob. 29

Iob. 14

Thren. 3

Esal. 33

Esal. 30

Ad tres episcopos. Hic fultem, Tunculanū, Prae- nestinum, Epistola. CCXXXIX.

Ad tres ep'os supraddictos, pabbate Latiniacēsi, Epistola. CCXXX.

Obis audeo loq' quicquid in buccā uenerit. Nā & si oportuerit sustineri modicū qd' in sp'ietia meae geret mihi pauldubio morē beneuolētia uestra, q sapientibus & inspicit' debitor est. Et hoc dico nō qd' cogitē p'cipitare uerbū, qd' ad rē non p'inet, aut leuitate uti intēdā, aut negari delectet. Praefer- tim apud uos q uideamini coline ecclesie: sed ex abidāta cordis os loquit', & ueritas dolore uergēte intrinseco taciturnitatis imparitēs, p'ripit in mediū. Mei em dico uobis penē moti sunt pedes, penē effusi sunt gressus mei, q ex- crāda (ut uidet' cōuersio de tā frequēter lapsētā uincit ma- litia. Ad dūm ubiq; cornua ip'sis, exama' iustitiae zelus; & nō est q facere bonū, nō dico uelit, sed possit. Supbi in- que agūt usq; quaq; & nemo audeat mitire cōtra. Et uti- nā uel in nocētia tuta esset, & iustitia ipa iunmet sufficeret defensionē. Quid peccauit abbas Latiniacēsis? An q bo- nus monachus, & melior abbas: q bonae opniōis, & me- lioris est uitae? An quia monastriū cui praest, & decorat ut religione, & bonis t'p'ibus ampliat, & honorū fra- trū numero cumulauit. In sanguis iste de manu eius ex- quiritur. Si crimen est acceptū esse deo & hoibus, tollat, & crucifigat. Negari em nō pōt hoc illū esse, caelo & ter- ra testibus. Si crimē est esse hospitale, benignū, sobrium, castū, humile: decidat meritū ab inimicis suis inanis. Res- uera nūc & in his excusari non pōt, cōtūmētibus se pro- prie uitae sanctitate, & fame gloria. Ad imponit ei noluis- se suscipere nūcium dñi mei. Profusus grauis offensa, si ita est. Non negat abbas hoicm qui mittebatur in Angliam,

cū esset honorifice susceptus hospitiū, q'rere loqu' ei eo: sed paranti exire interuenit Humbert' p'positus dicens se potius exturū, & homini uice ipsius iustitiam. Si quominus qd' oportuit actū fuit cū uero, cui' culpa fue- rit, nobis relinquimus iudicandū. Accusatur se q' p'iteras dñi papae praedicto Humberto uolenter abstulerit, & di- ruperit: sed extant literae integrā & bullatae: nec in eas sic- cut mentitur admittit: sed sponte dimisit, cōsilio utiq; co- mitis Theobaldi, & nostro. Dicitur quoq; quod quosdā monachos in captione posuerit. Atq; id quidem saluum, Sed si quosdā turbatores & cōspiratores in diuersa clau- stra diuisit, ne simul positi plus nocerēt: qd' hoc recte iudi- cans reprehēdat: iam de terris & bonis ecclesie quasi dñs i- stractis & alienatis, & datis ab eo cognatis suis, corā ue- nerabilibus ep'is Sueffionēsi, & Altissiodorensi contrect' Theobaldo aduocato utiq; monastriū iustitiam r'fūm est, & adhuc respōdetur, sic illū dedisse suis q'io alienis: est ad eundē sentum uel cōsuetudinē. Porro autem a seculo nō est audītum q monachus rebellis, superbus, ambitio- sus, p'iuslegiū proprie libertatis ex apostolica auctorita- te meruerit. A tēpore Iudae chariotis nō est inuētus si- milis illi, q sic insurgeret in magistrū, & traderet sangui- nem iustū. Felix magister, cui cū magistro omnij cōmuni- nis prophētica illa uox est. Homo pacis meae in quo spe- rabam, qui edebat panes meos, magnificauit sup me sup- plātationē, & olim quidē eratis contra aplm Petrum do- minantes in clerum: imo & cōtra coapostolum eius Pau- lum dominabamini fidei totius orbis. At nūc nouum alio- quid addidistis, usurpantes amplius & in ipsam religio- nē. Quid restat nisi ut ad iudicatis & ipsi angelis sanctis do- minari: Nisi q in hoc posterior Iudas priorē uicē ue- stia & fraude uideatur: q illius facim' cōd'isepul' horo- ruerit inuictus: iste callidior potuit ad commuendū, imo ad fauendum malitiae, non quoslibet, sed p'pōs apostolo- rū principes circumuenire. Non imputo dño meo, cui tā- quam homini subripi potuit: & hoc oro ne de' imputet. Absit aut ubi ueritate agnouerit, ut paleat tā execrabi- lis maligni hui' sacrilegusq; conatus. Et ego de hac re ac- ipse quoq; solito ausu scripsissem, si non sensissem ipsum quicquid scribimus, minus solito acceptare. Quis delecte uos qui monachi estis, uicem magistrū uestrū beati Bñd'cti, cui tam ut uidetis prope est ut ubiq; contradicatur & pereat omnis uigor monasticae disciplinae, monachis ad- uersus abbates suos cornua fumentibus de manu forti.

Psal. 40

Ad eodem, Epistola. CCXXXI.

Iuera sunt quae audistis de abbate sc'i Theo- fredi, nō potestis ea dissimulare sine periculo uestro, & propter officiu, & ppter cōscientiā. Conscietiam dico non tñ uestram, sed etiam aliorū. Sunt aut uerissimilia: credo q & uera. Verax est em qui testimoniu perhibet de his, p'sentiu lator. Unde hoc quoq; sciam qritis: Falcē teneo literarū missarum a u'ris sanctis, quos ego noui quia sancti & ueridici sunt: & oes ille pariter cōtinent tam laudes & praecōdia huius, quā illius horrendas blasphemias quem accusat.

Ad abbatē Ioannē de Bufalo q abbat' a suarelli- querat, & abserat in solitudine. Epistola. CCXXXII.

Illo charissimo Ioāni frater Bernardus in spū ambulare, & timorē domini nō derelinquere, Dicerē nō possum in quāta amaritudine aie- mex, & tristitia cordis, scribam ad te Ioannes charissime, pro eo q me uideo in tot scripturātib' meis proficere nihil, quia non capit in te sermo meus. Scripsi semel & denuo (nisi fallor) & exigentibus peccatis meis in nullo adhuc respōdet mihi labor me'. Ecce tertio iacto semen, deū opotentem deprecans ut non reuertat ad me uacuum, sed prosperet & faciat ad qd' illud mitro, letiss- cans nos tandē aliqñ de fructu tuae obedientiae & salutis. Si audieritis me, imo si exaudierit me de', lucrat' sum si- lum meum. Si non: conuertam me denuo ad arma cōsue- ta, orationes uel d'lectet & lachrymas, non quidem contra

te, sed p. te. Luxi & iugebo, & anxia traha suspitua eximis uisceribus, pro meis uisceribus. Quis det te mihi fratre meum fuggere uera mris meae: Quis reuocet te mihi in illa qo te animi, concordia moru, societate spūs, serenitate cōscie tiae, in qua te aliqui tenui & possidei: Et ne quod ex me deo trinitū in aliquo patiaris seu impedimentū, illud falsum esse nō dubites, qd tibi a nescio q' uel quib' falsiloqs per suam audiuim' : qa ego uidelect cogitare sine rōne & iudicio te à regimine fraternarū aiari qd tibi crediderā subiuuere. Nō est hoc uerū: sed audi pot' de hac repau cis, qd uerū est. Hoc est uoluisse, nō licuisse: & si licuisset, ut de ppria cōscia loquar, ego nullatenus uoluissem. Hæc ueritas. Si ergo hoc totū fuit qd auertit cor tuū: ue ritate cōperta quid resta nisi ut respicias, redeas ad te, re deas ad nos: arguas insup teipm leuitatis & credulitatis incauter: Si enī tū potuit una maledicta suspicio ad te alie nādū & pōpitanū, quātomagis nūc absoluta certitudo ualere debet ad erigēdū & reuocādū te: Turpe est tibi fal sitate posse seduci, & ueritate reduci nō posse. Habeat sa nē uentā acq̄nisse ad tps palliate falsitatis: uerō depre hēse fā & nudate acq̄scere adhuc, imo etiā non multū itasci, quātum confusionis habet: Quomobrem itascere & noli peccare: si uis uos uel dei potius nō itasci. Nā quod subreptū est tibi, miserationē magis quā indignationē meretur. Nimirū homo es nauigans, sicut & omne huma num gen' : in hoc mari magno & spatiofo mans' : ubi re ptilia quorū nō est num' : Quis se faciet in eo assiduū non impelli uentis, non factari fluctibus? Noueris te nau fragaffe in eis, periculū in falsis fratrib' incidisse. Iterum dico: hæc ueritas. Deceptus fuisti: & spūs mendax in ore pseudoprophetarū supplantauit te. Sed ecce euauit falsitas, luce ueritatis oborta. Si adhuc (qd abfit) p̄gis in tua obstinatione p̄sistere, ego te interim nō iudicabo. est qd q̄ rat & iudicet. Ego aut parco tibi: dissimulas & differēs in terim in uirga uenite ad te. Porro in mia & spū māuetu dūis allere te nobis curabo si poterō: nā id mihi sentio familiarī esse: & tibi persuasibilī fore nō dubito. Illū sa nē euaginare sup te gladiū nō cunctabor, qm mmo meo peccore iacet reconditus, cōtinu' utiq; dolor cordi meo & creberim ad deū genitus pro te donec uentis. Q; si oēs hui' tā pic ferētis enis, fm duritiā tuā & cor impōnētis frustraeris scūs, nec possit qnq; dicere aia tua qa uulne rata charitate ego sum: tu de te uideris: nā nō solū iā ueritas: sed & charitas liberabit nos. Sed qd dicit: Quō miser quō lberabor, effusis uiscerib', silo pereuntes: Nō qeset affectus, & si nō sequat effect' : nō sedabit dolor, nō cessabit lachryma. Exhibebo tibi quādiu uixero alterum Sa muelē, tu utinā non alerum Saulem mihi. Rogabo te, ro gabo pro te, ut uentis. Veni ueni priuquā moriamur: ut qui dileximus nos in uita, in morte nō separemur.

Psal. 103

Ad Herburtum abbatem sancti Stephani Diuionensis. Epistola. CCXXXIII. frater Ioannes dixit in nos uel scripsit quod nō decuit, uel quō nō decuit, nō tam nos læsit quā seipm. Magis nāq; ita scribēdo suā pdi dit leuitatē, quā nrm dephendit errorē. Quā quam & si læsisset in aliquo, nostrum tū non erat repone re malū. Attēdens proinde non qd ille mereat, sed qd me deceat, donari tuuēni etiā à uobis hāc culpā rogo & sup plico: q magis gloriofa quā malitiā redolere uidet: ita tamē, ut manum deinceps in hibeat à scribēdis tractandis ue q supra ipm esse conspicerit. Nā ut liqdo satis apparet, in hoc exiguo qd p̄sumit, opus erat silo & aio maturio ri. Certū enī sit uobis hominem licet in breui pagina, aut nō scripsit ut sensit, aut non sensit ut debuisset.

Ad domnum papam Celestinū pro intruso Eboracensi. Epistola. CCXXXIII. Portet uos secūdiū iustitiā q ex lege est, suscita re semen fratris uestri defuncti. Qd digne imple bitur, si papa Innocētiō cui in hereditate dñi successistis, & descenditis bene, gesta, & minus

adimpleta perfectis. Præ manibus est in quo id liceat ex periri. Causam Eboracensis ecclesie per eū fuisse decimam q̄neciat: At quō executū mandatu sit qd egressum est de labijs tanti uiri, utinā nesciretur. Quis det ut nō amū cietur in Geth, neq; in cōpitis Acalonis: Sed ut uerbum abbreviatū factam auribus occupatis, audiat paucis dñis meus quid dictum fuerit, & quid factum teneamus. Cum in multis accusaretur is qui sibi uendicare electionem in prefata ecclesia imple cupiebat, tandem ois controuersia ad testimoniū uiri illustris Vvithelmi spūs ecclesie tunc decani conuiescere iussa est, ut nisi capitulū intruisionis qd huic inter cetera impingebatur, ille proprie man' iuramēto amoueret, suis oino conatib' tanta frustrare am bitio. Hoc aut non ex iudicio, sed ex misericordia. Sic enī rogauerat ipse. Mirrissima planē snia: quippe cū de pluri mis & pessimis pulsaretur, quæ nullatenus propulsa uale bat sed uita uel ipsa flet. Quid enī si non sufficit furi, dū modo sufficiat ecclesie liberationi? Nō causam snie re missionē, que nil nocuit. Neq; cū proficit aduersario est largior indulgentia, q̄ nescim quod ultro spopoderat, implere præualuit. Nam de q̄ præsumere uisus est, defect ei, ne sibi ipis desicere peierans. Quē enī ut bon' attestare tur homini, quē rumor publice opinionis & operis ueritas detestat? Quid ergo? Ille non iurauit, & iste eps est. O remignorantia oim digna, & p̄petuo si fieri posset filitio cōprimēdā. Verū id sero. Heu not' est orbi triūphus dia boli. Vbiq; pronat plautus incircumforū, & plantus bo norū, pro eo q̄ uideatur sapientiā uicisse malitia. Monstra tur digito matris ecclesie: turpitudine: patris Innocētiū uenda irridens denudata à seruo nequa, qm mortuum pu tat: sed uiuū in uobis. Si is exit' imminet, curē longin quo Romā est pertracta causa spurcissima, umbra magis & angulo digna: Cur tanta mari terra q̄ multis assum pta fatigatio: Cur à snib' terre euocati uiri religiosi qui cum accusarent, & pauperū Xpi marisupia longi itineris expēs exhausta sunt. Nō poterat epari turpis infamit' psona (qd inuit' dolēs q̄ quorū) nisi qm in illo horreat Anglia. Francia abominabatur, etiā Roma cognosceret. Quam mel' in Romana curia causa est' minimo uentilata fuisset, & nō tāgeret uel sacra limina gñalis atq; horribilis fetore: Quam tolerabilē ignorasset applica sedestam into lerabile malū, quā tolerat manifestū. Quid istud temeritatis fuit? Publice infamatus, ante iudicem accusatus, nec purgatus, imo & confusus, & sic cōsecratus est: Viderit qui huic manū post ista imposuit, an magis execratus die cere debuerim. Nō enim negabit sic se ista habere, nō ne gabit sic se ex lris aplicis ad se pro hoc ipso dicitis eadē cōperisse. Dicit forte aliquis qa nō est datū iudiciū, non fuisse cōuictū. Ego dico & confessum. Nā qui ut iudicium euaderet, ultro elegit ad testimoniū Vvithelmi decani cō fugere: illo sibi desicere, quid nisi suo iudicio e causa decl dit, ore proprio cōdanatus? Que cū ita sint, uidete do mino pater ne declinet eor uestrū in op' malitiā, qm fm p pheta, declinatēs in obligationē, adducet dñs cū operati Psal. 124

adimpleta perfectis. Præ manibus est in quo id liceat ex periri. Causam Eboracensis ecclesie per eū fuisse decimam q̄neciat: At quō executū mandatu sit qd egressum est de labijs tanti uiri, utinā nesciretur. Quis det ut nō amū cietur in Geth, neq; in cōpitis Acalonis: Sed ut uerbum abbreviatū factam auribus occupatis, audiat paucis dñis meus quid dictum fuerit, & quid factum teneamus. Cum in multis accusaretur is qui sibi uendicare electionem in prefata ecclesia imple cupiebat, tandem ois controuersia ad testimoniū uiri illustris Vvithelmi spūs ecclesie tunc decani conuiescere iussa est, ut nisi capitulū intruisionis qd huic inter cetera impingebatur, ille proprie man' iuramēto amoueret, suis oino conatib' tanta frustrare am bitio. Hoc aut non ex iudicio, sed ex misericordia. Sic enī rogauerat ipse. Mirrissima planē snia: quippe cū de pluri mis & pessimis pulsaretur, quæ nullatenus propulsa uale bat sed uita uel ipsa flet. Quid enī si non sufficit furi, dū modo sufficiat ecclesie liberationi? Nō causam snie re missionē, que nil nocuit. Neq; cū proficit aduersario est largior indulgentia, q̄ nescim quod ultro spopoderat, implere præualuit. Nam de q̄ præsumere uisus est, defect ei, ne sibi ipis desicere peierans. Quē enī ut bon' attestare tur homini, quē rumor publice opinionis & operis ueritas detestat? Quid ergo? Ille non iurauit, & iste eps est. O remignorantia oim digna, & p̄petuo si fieri posset filitio cōprimēdā. Verū id sero. Heu not' est orbi triūphus dia boli. Vbiq; pronat plautus incircumforū, & plantus bo norū, pro eo q̄ uideatur sapientiā uicisse malitia. Monstra tur digito matris ecclesie: turpitudine: patris Innocētiū uenda irridens denudata à seruo nequa, qm mortuum pu tat: sed uiuū in uobis. Si is exit' imminet, curē longin quo Romā est pertracta causa spurcissima, umbra magis & angulo digna: Cur tanta mari terra q̄ multis assum pta fatigatio: Cur à snib' terre euocati uiri religiosi qui cum accusarent, & pauperū Xpi marisupia longi itineris expēs exhausta sunt. Nō poterat epari turpis infamit' psona (qd inuit' dolēs q̄ quorū) nisi qm in illo horreat Anglia. Francia abominabatur, etiā Roma cognosceret. Quam mel' in Romana curia causa est' minimo uentilata fuisset, & nō tāgeret uel sacra limina gñalis atq; horribilis fetore: Quam tolerabilē ignorasset applica sedestam into lerabile malū, quā tolerat manifestū. Quid istud temeritatis fuit? Publice infamatus, ante iudicem accusatus, nec purgatus, imo & confusus, & sic cōsecratus est: Viderit qui huic manū post ista imposuit, an magis execratus die cere debuerim. Nō enim negabit sic se ista habere, nō ne gabit sic se ex lris aplicis ad se pro hoc ipso dicitis eadē cōperisse. Dicit forte aliquis qa nō est datū iudiciū, non fuisse cōuictū. Ego dico & confessum. Nā qui ut iudicium euaderet, ultro elegit ad testimoniū Vvithelmi decani cō fugere: illo sibi desicere, quid nisi suo iudicio e causa decl dit, ore proprio cōdanatus? Que cū ita sint, uidete do mino pater ne declinet eor uestrū in op' malitiā, qm fm p pheta, declinatēs in obligationē, adducet dñs cū operati Psal. 124

Ad totam curiam Romanam, unde supra. Epistola. CCXXXV. Dominus

Omnia & patrib' reuerēdis ep̄s & cardinalibus curie, frater B. Clareuallis uocatus abbas, salutē dñas qualescūq; oro nes. Quibus scribendum fuit de eo qd p̄pe ciat ad ocs. Nec uerone forte præsum p̄tionis arguar: q̄pe q̄ licet oim m̄mim' : tū Romanæ curie iniuriā à me nō iudico assenā. Vrimur a si uide dico uobis, urimur grauer nimis, ita ut nos ta deat etiā uiuere. In domo dei uidem' horreda. Et qa cor rigere nos nō possumus, saltē suggerim' his ad quos spe ciat. Si quidē emēdauerint, bene: sin aut, nos aias nras li berauimus: uos exultationē nō habetis de peccato. Non ignoratis prolata esse sententiā à dño papa bonæ memo riæ Innocētiō, cū uestro & Romanæ curie gñalt assensu, irrita esse Vvithelmi Eboracēnsis electionē, imo intruio nē nisi Vvithelmus alter tū decanus, qd obiectū ei fue rat, proprie manus iuramento repelleret. Nec uos latuit modo plena esse sententiā, nō iudicij, sed misericordie cum hoc Vvithelmus ipse quæssisset. Sed utinā uel ipsa flet, & qd aduersus eā factū est, stare nō possit. Quid enim? Nō iurauit ille: & iste in cathedra p̄sente sedet. Quis tribuat ut aduersus fornicationē hęc. Phinees cū pugio p̄cedat: aut uiuat in sede sua Petrus, q̄ spū laborij suori interfi ciat impios: Multi clamāt ad nos in toto corde suo, ut a c̄regiū hoc digna aduersiōe uideāre studeatis. Alio quū dico uobis, scandalū magnum nimis erit in ecclesia dei: & timeo, ne Romanæ sedis auctoritas grauem admo dum facturam, & detrimentū grande suscipiat, nisi in cum qui peruerit generalē eius sententiā, uindicta p̄ceser rit, & taliter, ut ceteri metū habeat. Quid enim de eo die cam, q̄ occultat & uerē tenebrosas literas habuisse se glo riatur Vvithelmus ille, utinā à principibus tenebrarū, non à p̄ncipib' apostolorū: Et ecce adierunt filij incir cunciflorum, subannat Romanā curiam, à qua post datā tam manifestam sententiā furim dates esse aiunt com trarias literas. Quid dicam uobis? Si non uos urit scādā lum graue quo scandalizantur non pussit fide magni & perfecti uiri, si non compatimī pauperibus abbatibus quos à snibus terre uocato apostolica Roman traxit: si non miseremini magis & religiosi monasterijs quibus oino suo scabator illo destrutto imminet: si qd primū dicere debu' zelus domus dei non comedit uos: nūquid usq; adē iniuriā hominis ueritūa præualebit, ut p̄p̄rii quosq; contemptū, & infamā hanc pessimā ecclesie p̄n cipes equanimiter ferāt? Quid enī si sacrilegā homo ille consecrationē recepit: Profecto lōge gloriosus erit iam eleuati deicere Simonē, quā phibere conātē. Alioqu quid facietis religiosi uiris, qui oino nō inueniūt salua conscientia uel ipsa cōta sacramenta de leprosa manu suo sciperet: Antē (nisi fallor) eligēt fugere, quā dare man' mortē: & exulare pri', quā uelē idololatrijs. Q; sicōtra cōscientias suas coegerit eos Romana curia curuare ge nua ante Baal, uideat deus & iudicet, uideat curia illa ca lestis, in qua nulla poterit ambitione subuerti iudiciū. In fine oim obsecrat uos puer uester p̄ uiscera misericordie dei nostri, si qs in uobis est zelus dei, miseremini ecclesie sancte saltem uos amici eius: & quantū potestis date ope ram, ne tam detestabili facto deat assensum.

Ad oim curiam Romanā qui elegerunt abbatem sc̄i Eustasij in papā eugenij. Epistola. CCXXXVI. Omnia & patrib' reuerēdis ep̄s & cardinalibus & ep̄s oibus q̄ sunt de curia, puer sanctitatis co rum. q̄ Parcat uobis deus, qd fecistis: Sepulcra hoiem reuocastis ad hoies: fugistis curas & turbas, curis denuo implicastis, dimissistis turbas. Fecistis nouissimū primū: & ecce nouissimū illius piculoso ra prioribus. Crucifixus mudo, per uos reuixit mudo: & qui elegerat abscessus esse in domo dei sui, ipm uos in do minū oim elegistis. Cur consiliū in opis confundistis: Cur pauperis hois & medici & cōpuncti corde iudiciū p̄tue bastis: Cur reat bene. Quid uobis usum est seipre uias

etis, auertere semitas, gressus inuoluere: Quasi descēde ret de Hierusalē, & nō magis accēderet de Hierico: sic in cidit in latrones. Et qui se (tāquā uolentis quibusdā diaa boli manibus) carnis illecebris, & glorie sculbi potenter excuserat: nō tū ualuit effugere man' uestras. Nū idcir co P̄siam deseruit, ut reciperet Romā? Nū qm in una eccle sia nō sustinuit uicēdominātū, dominātū enī in ecclesia re quebat? Quid igit rōnis seu cōsiliū habuit defuncto sum' mo pōtifice repete trruere in hoiem rusticānū, latēt inuic cere manus, & excussa ē manibus securi & ascia uel ligo ne, in palatiū trahere, leuare in cathedrā, iduere purpura & bysso, accingere gladio ad faciendā uindictā in natio nibus, increpationes in populis, ad alligandos reges eorū Pal. 49 in cōpedibus, & nobiles eorū in manicis ferreis: Sic non erat inter uos sapiēs & exercitatus cui potius ista cōueni rēt: Ridiculū, p̄fecto uidet, p̄nosum hominē cōsum ad p̄scedē p̄ncipibus, ad iperādū ep̄s, ad regna & im peria dispōndā. Rīdiculū, an miraculū: Plane unū horū Non nego, non diffido posse fuisse hoc etiā opus dei, qui facit mirabilia magna solus: p̄sertim cū audā usq; quaq; ex ore multorū qm à dño factū est istud. Sed nec ego obli tus sum iudiciorū dei antiquiorū, & scripturæ plurimō recētis ex priuata seu etiam rusticana uita oim assum p̄tos in uoluntate dñi ad regēdū populū ei'. Deniq; nōm nec ut unū ē plurib' memorē) tali quodammodo elegit Da uid seruū suū, & suscepit eū de gressib' ouis, de post fec tantes accepit eum: Ita inq̄nā ita & de nostro Eugenio in beneplacito dñi potuit cōtingisse. Nō sum securus nisi qm filius delicatus est, & tenera uerecundā eius asueta pos titus oclo & q̄eti, quā trāctādis que fortis sunt: imēdūq; ne nō ea auctoritate q̄ oportuerit, sui aplat' officia exo quat. Quid putatis gerere animū nūc hoiem illū qui de secreto intermē cōtemplationis, & amica solitudine cor dis, tanquā infans ē gremio & sinu matris subit pertrus batus, tractum se ad mediū uidet. Sed nec ego obli mā ductū ad tā infueta & infuata: Nisi dñs supponat ma nū suā, heu necesse est obruat & opprimat onere infueto & nimio, quod & ḡḡantimīs, ut aiunt, uel ip̄s quosq; an gelicis humeris formidabile uideatur. Verū tū quā sic factū est, & sicut multi dicūt, à dño factū est: uestra inter est charissimū, uestris seruitib' studijs fidelitatisq; obsequijs sollicitē conseruē, qd uestris manibus cōstat elaboratū. Si qua ergo consolatio in uobis, si qua uirtus charitatis in dño, si qua miserationē pietatis, si qua compassiois uis fecera, assistite & collaborate illi in opere ad quod assim p̄tus est per uos à dño. Quæcumq; sunt uera, quæcūq; pu dica, quæcumq; iusta, quæcumq; sancta, quæcumq; amabi lia, quæcumq; bonæ famæ, hæc ei suggerite, hæc suadete, hæc agite: & deus pacis erit uobiscum.

Ad dñm papā Eugēniū prima. Epistola. CCXXXVII. Mantissimo patri & dño dei grā summo ponti fici Eugenio. B. Clareuallis uocatus abbas, mo dicum id quod est. Auditiū est in terra nostra & celebri sermone uulgatū uerbum hoc, quod factum est de uobis à domino. Præterram stilum hactenus, rem tacitus considerabam. Expectabam enim literas ue stras, & præueniri à uobis in benedictiōibus dulcedinis. Expectabam ustrum fidelem qui ueniret à latere tuo, qui diceret cūcta p̄ ordinē: quid, quō, uel qualiter actū esset. Expectabam si quis diceret de filiis meis reuerteretur, qui leniret dolorē patris, q̄ forte: Ioseph filius tuus uisit, & ip̄e dñatur in tota terra Aegypti. Hinc est q̄ literæ istæ non sunt uoluntatis, sed necessitatis, & amiorum extora te precibus, quibus negare non possum modicum illud quicquid residuum est uite mee. Quia tū semel cept lo quar ad dñm meum. Iam enim stilum dicere non audeo: quia filius in patrem, pater mutatus est in filiū. Qui post me uenit, ante me factus est: sed non inuideo: quia quod mihi deerat, in eo me habere confido: qui non solum post me, sed etiam per me uenit. Nam si dignaris, quodammodo per euangelij ego te genui. Quæ est ergo spes nostra, G. tūj

Gen. 4

& gaudium nrm. & corona gl'ae n'ome uos ante deum. Deo nro filius sapiens gloria est patris. Amodo tñ n' uocaberis filius: sed uocaberis tibi n'ome nouu. qd os dñi noiauit. P'sal. 76. Haec est mutatio dextere excelli: & multi in mutatione Gen. 17. ista gaudebit. Na' que admodu olim Abra in Abrahā, lo Marc. 3. cob in Israel: & ut de tuis magis praedecessoribus tibi pro Actu. 13. ponā: sicut Simon in Cephā. Saul in Paulū: sic filius me Bernardus in patre meū Eugeniu. l'eta. prius & uisū ut 1. Re. 13. speramus trāslatione p'morus est. Digite? de est iste: suble tans de paluere egenū: & de stercore erigēs pauperē: ut sedeat cū principib: & solū gl'orie teneat. Superest ut facta hac mutatione tui ipsa quocq; que tibi commissa est dñi tui sp'osa m'atē in melius: & iam nequaquā Sarā, sed Sara de extero nom'nef. Intellige q' dico. Dabit em tibi dñs intellectu. Si amicus sponsi es: ne dixeris dilectā eius principē meā: sed principē mī tui in ea uēdicans, nisi q' pro ea si oportuerit etiā aiām dare debes. Si Xps te misit: asistmabis te nō ministrari sed ministrare uenisse, & ministrare nō solū substantiā: sed ipsam quocq; aiām, sicut per 2. Cor. 1. fatus sum. Ver' successor Pauli dicit cū Paulo. Nō quā dñamur fidei uestra: sed adiutores sumus gaudiū uī. Petri 3. tri heres audiet Petri dicentē. Neq; ut dñantes in clerū: sed forma facti gregis. Sic enim iam nō ancilla: sed libera etiam & formosa speciosissimi spōsi per te in desideratos asistetur amplexus. Alioquin per quem alium hac tam debita libertas sperabit: si et tu (q' ab sit) in Christi herē reditae q'ras que tua sūt: qui s' ante d' diceris nō d'is eo tua nō retinere: sed nec tuus esse. Ergo fiduciam talē habens in te, qualē in nullo praedecessorū tuorū à multis retro t'pibus uisa est habuisse: exultat merito ubiq; & gloriatur in dño oīsa ecclesie sanctorū: & specialiter illa cuius ueritas te portauit, & cuius uerba tu s'axisti. Quid ergo? Nōnne & mihi licet gaudere cū gaudentibus? Numquid nō ero unus de numero letantium? Exultant fateor: sed cū tremore. Exultant: sed in ipso exultationis meae articulo timor & tremor uenerūt super me. Ego enim et si nomē patris deposui, sed nō timorē, sed nō anxietatem, postremo nec affectū, nec uiscera patris. Cōsidero gradum: & casum uereor. Cōsidero fastidium dignitatis: & intueor faciem abyssi facientis deorsum. Attendo celsitudinē honoris: & uicino periculū reformido, pro eo quod scriptū est. Hō cū in honore esset, nō intellexit. Quod quidē ad causam magis quam ad t'p' arbitror esse referēdum: ut sic intelligatur dictum, cum in honore esset, nō intellexit: ac si diceretur: honor absorbit intellectu. Et quidē elegeras abiectus esse in domo dei tui: & recubere in nouissimo loco in cōuiuio eius: sed placuit dicere ei qui te inuauit. Amice ascende superius. Itaq; ascendisti in altum: noli altum sapere, sed time me forte cōtingat sero miserabilē illā emittē uocē. A facie itaq; & indignationis tuae, eleuās allisisti me. Altior quippe locū fortitus es: sed nō tutiorem. Sublimiorē, nō securiorē. Terribilis profus, terribilis est locus iste. Locus, in quā in quo stas, terra sita est, locus Petri est, locus principis ap'olorum, ubi steterunt pedes eius. Locus illius est que cōstituit dñs dñm domus suae, & principem oīs possessionis suae. Si forte declinaueris à uia dñi: sepult' est in eodem loco, ut sit tibi cōtra te in testimonium. Merito talī pastorī, talī nutritio commissa est ecclesie: cū adhuc tenera, adhuc in cubilibus esset: cuius doctā magisterio, & exemplo educata, oīa terrena calca re: ut pote qui excussit manus suas ab omni munere: q' dicebat de corde puro & conscientia bona. Argentum & aurum nō est mihi. Haec haec tenus. Ceterum causa quare ante tempus scripturam nobis: haec est. Vintonensis ep'iscopus, & Eboracensis archiepiscopus, non graduntur uno sp'icū Cantuariensi archiepiscopo: sed incedūt sibi ex aduerso: & haec uetus est de legatione querela. Verū tū quis est ille, & qui sunt illi? Nōnne Eboracensis ipse est cui te praesentē cū adhuc esses quasi un' ex nobis, fratres tui restiterunt in facie, e' q' reprehēbilis erat: Sed sperauit in multitudine diuitiarū suarū: & praeualuit in uanitate

P'sal. 43. Luc. 14. P'sal. 101. Actu. 3.

sua. Certum est tamen q' non intrauit per ostium in ouile ouiu, sed ascendit altide. Si pastor fuisset diligēte erat, si mercenarius, tolerandus. Nunc autem cauendus & repellendus: ut p' fur & latro. Quid dicam de dño Vintonensi? Opera que ipse facit, testimoniu perhibet de eo. Porro archiep' Cantuariensis cui aduersant, uir religiosus est, & sane uolens opiniois. Pro ipso petimus ut respondeat ei iustitia sua. Verū illorū iniquitas super eos: ut sit sicut scriptū est. Iustitia iusti sup eum erit: & impietas impij erit super eum. Cum accepit temp' q' opera manū illorū retribues illis: ut sciat p'phetā esse in Israel. Quis mihi det ante quā moriar uidere ecclesiam dei sicut in diebus antiquis: qñ apostoli laxabant thesa in capti ram: non in capturam argenti uel aurī: sed in captiua aia rū: Quā cupio illius te heredare uocē, cuius adeptus es sedē: Pecunia, inquit, tua tecū sit i' perditionē. O uox Actu. 3. tonitruū, o uox magnificētiae & uirtutis: ad cuius terrorem confundantur & conuertantur retrorsum oēs q' oderunt Sion. Hoc uehementer expectat & oīno expectat i' te mater tua: hoc filij matris tuae puilli cū matribus desiderant: hoc suspirant: ut oīs plantatio quam non plantauit pater caelestis, tuis manibus eradicetur. Ad hoc enim constitutus es sup gentes & regna, ut euclias & destruas, & aedifices & plantes. Multi audito hoc uerbo dixerunt apud se. Iam securus ad radice arborū postea est. Multi dicunt in corde suo, Flores apparuerunt in terra nostra: tēpus putationis aduenit: in quo sarmenta sterilia recidentur: ut ea que praeualent, uerbis fructum afferat. Cōfortare igitur, & esto robustus: man' tua in ceruicibus inuicorū tuorū. Uēdica tibi animi cōstantia & uigore spiritus parte quā dedit extra fratres tuos tibi oportens patris: quā & tulit de manu Amorraei gladio & arcu suo. In oībus tñ op'ibus tuis memēto te esse hoīem: & timor eius qui auert sp'm principū, semper sit ante oculos tuos. Quorū in breui Romanorū pōtēstati mores tuis oculis aspexisti: Ipsi te praedecessores tui, tua certissima & citissima decessiois ammonent, & modicū t'p' dñationis eorum, paucitate dierū tuorū nunciat tibi. Lugis proinde meditatione inter huius transcurtus gl'oria blandimēta, memora te nouissima tua, quia quibus successisti in celsū, ipso sine dubio sequeris ad mortem.

Ad eūdem p' Eboracē sitrufo. Epla. CCXXXVIII. Mportum' sum sed habeo exultationē. Eugenij ap'latum excusat me. Ait nō uos esse papā, sed me: & undiq; ad me confluunt q' habet neogocia. Nec desunt in tanta multitudine amicorum, quibus officij negare non possum: non solū ab ipso dalo, sed etiam ab ipso p'cto. Et nūc est etiam alia excusatio nō minus idonea: quia causa honestissima est. Cōtra idolum illud, Eboracensis iterato stilus dirigitur: ea scilicet necessitate, q' sepe numero, hoc telo iperitū à nobis, necdum confossum est. Cur hoc? Quia nil fortē à nobis tale directū est qualis fuit gladi' Ionathae, qui nunquā rediit retrorsum. Nec sanē fuit culpa facultis: sed dirigenis iaculum. Patet crisp' nō in qua oportuerit fortitudine missum est. Nec mirum. Quis enim in manu fortis sagittas mittere pōt, nisi fili' excusatorū: Qui locū Petri tenet, pōt uno s'itu extingere Ananiam: imo Simonē magū: & ut planius q' loquimur fiat, per ep'orā dare suam ad positionē ep'orū, solius Romani pōtēstatis noscē esse: pro o nimitū q' estsi alij multi uocati sunt in parte sollicitudinis: solus ipse plenitudinē habeat potēstatis. Solus p'inde, si dicere audeam, in culpa est si culpa non ferit que ferenda est: & eo impetu quo fuerit ferenda. Quo autē impetu, nō d'is eo ferēda, sed fulmināda fuerit praedicti Eboracensis culpa: uestra conscientia derelinquo. Ceterum quod factū nō est, uobis credimus reseruatū: ut in eo experiat ecclesia dei, cui ipso antore praesertim: feruorem zelū uestrū: potentiam brachij uestrī, & animi sapientiam: & timeat oīs populus sacerdotem dominū: audiens sapientiam dei esse in illo ad faciendum iudicium.

Ad eundem

Ad eundem pro eodē. Epistola. CCXXXIX. Vam cupio semp illa de uobis audire, in quibus glorificetur deus: honoretur ministeriū uestrū & aia mea letificet. Inde est q' audita resposio uestra de quibusda qui ad officiu legatiōis nūmū uidebant & ambitiose aspirare, & impudēt sperare: res supra quam dicere possumus, facti sumus letantes. Nō autē nos tantum: sed & oēs qui diligēt nomen uestrū gauisi sunt gaudio magno. Porro uis literis uestris q's pro causa Ruthemensis ecclesiae destinasti: tunc profus, tūc repletum est gaudio os nostrum: & lingua nostra exultatione. Haec at q' h'mōdī digna sunt uro apostolatu: summā sedē nobilitant: decent planē orbis ep'm. Vñ & ficto genua mea ad ip'm unici hui' uestrī primat' auctorē: ut det uobis sic sapere, & sic agere semp, iucellēdo, & plātado: in destruēdo, & aedificādo. Si q'dē in ruinā & resurrectionē multorū ascendit hanc cathedrā. Ruant ruant qui anxie stant: igitur digni. Ponat securus ad radice, steriliū plantatiōnū: purgentur fructifera, ut fructū pl' afferat. Praesidente, in quā humiliti Eugenio: deponant supbi de sede, & exaltem humiles. Ebullientes implent bonis & diuites dimittant inanes. Nup nē exultatione inuicere terre ita factum est in causa cuiusdā pauperis ep'i. Age ergo transeat iam sanctus hic pietatis zelus & ad miserā illam ecclesiam transmarinam: quia tēpus miserēdē ei? Vinea dñi (sabaorb) est: uinea electa, uinea speciosissima: sed heu i' deserta penē redacta: quia singularis serus depascitur eā. Cur dicunt inter gentes, ubi est deus eius? Vbi quem posuerunt custodē in uincis? Vbi manus putans ubi sarcinus excolentis? Quomōdō farmentum inuili occupatur telus: suffocatur fructus? Et certe tempus putationis aduenit. Siquidem homo pacis eius in quo sperauit, q' se purgare deberet, nō purgatione, sed amputatione opus esse testatur. Extat deniq; litera ipsius de eo ad apostolicē sedē legatū: in quibus manifeste manifestā aserit intrusionē, electionem negat. Ita ergo quae sibi parauerat deflorem acculatorem sustinet. Ad haec que ubiq; de eo publica fama cōcelebrat: etiam uirū militare possent omni iure spolitare cingulo militans. Quomodo ita poterit stare, ubi multiplex uobis subest rō deicendū, & uoluntas non deest? Legi siquidem zelum uestrum pro ecclesia illa i' literis uestris: & iam exigo de manibus uestris. Quanam uia procedendum sit ad eius delectationē: nem' enim una mihi esse uideatur nō est meum dicere sapienti. Nec multum nostra interest in qua parte arbor infructuosa cadat, dūmodo cadat. Dico tamen: Qui sibi possessionem uēdicat fututurū commercio literarū: nōne fur ē & latro? Deniq; ubi aserit habuisse se cladesimas literas execratiōis suae: aut uerum est aut falsum quod loquitur. Si uerū: reus est Sapiē. 1. furti, & summi pontificis criminator. Si falsum: debet audire, occidisti & possidisti. Os enim q' mentitur: occidit aiām. Sed ab sit ut tāta de tali uero credat duplicitas quāta ab ipso ei imponitur. Nepe Innocentius hic erat: cui si pro se rēdere liceret, proculdubio liceret hūc: quia ego palam in te dechi sententiam: & in occulto locutus sum nihil.

Ad Hildebrandum comitē sancti Aegidij, de Hērtico heretico Epistola. CCXL. Vanta audiuimus & cognouimus mala q' in ecclesiis dei fecit & facit quotidie Henricus hereticus: & uersatur in terra uestra sub uestimentis ouium lupus rapax: sed ad dñi designationem, a fructibus eius cognouimus illum. Basilica sine plebibus, plebes sine sacerdotibus, sacerdotes sine debita reuerentia sunt, & sine Christo deinde xp'iani. Ecclesiae synagoga reputatur: sanctuarium dei sanctū esse negat: sacramenta non facit cōsentur, dies festi festiuis frustrantur solennis. Morium homines in p'ctis suis, rapiunt aie palam ad tribunal terrificū: heu nec p'nia recōstituti: nec sacra cōlone muniti. Parulis xp'ianorū, christi itercludit uita, dū baptismi negatur gratia: nec saluti p'pinq'are sinuntur, saluatore licet p'ic clamāte pro cis: Sinite, inquit

Sapiē. 1. Matt. 7.

parulos uenire ad me. Ergone qui hoīes & sumēta salua Mat. 9. uit quemadmodum multiplicauit misericordiam suā deus: ad solos tamen innocentes non patitur eandem tam multam misericordiam puenire? Quid quae, quid inuidet parulis saluatorem paruulum qui natus est eis: Inuidia haec diabolica est, inuidia hac mors intrauit in orbē terrarum. An putat paruulos saluatorem non egere: quia paruuli sunt? Si ita est ergo gratis magnus dñs factus est paruus: ut omittā q' flagellatus est, q' sp'itus illitus, q' cruci affixus, q' deniq; mortuus est. Nō est hic homo à deo q' sic cōtraria deo & facit & loquitur. Prohdolor: auditur tñ à pluribus: & populi qui sibi credat habet. O infelicitissimum populum. Ad uocem unius heretici siluerunt in eo oēs propheticā & apostolicā uoces, quae de cōuocāda in una Christi fide e cunctis nationibus ecclesia, uno ueritatē spiritū cecinerunt. Ergo fellērit dñina oracula, falsum sunt omnium oculi & animi, quod legunt praedictum, intueātur impletum. Quam certē manifestam omnibus ueritatem solus iste stupenda & profus Iudaica cecitate aut non uidens, aut inuidens adimplet: simul nescio qua arte diabolica persuasi populo stulto & insipienti de re manifesta nec suis credere oculis: se fellēssimē priores: errare posteros: totum mundum etiam post effusum Christi sanguinem perditum iri: & ad solos quos decipit, totas misericordiam dei diuitias, & uniuersitatis gratiam peruenisse. Et nunc huius rei gratia, licet in multa corporis infirmitate, iter arripui ad has partes: quas potissimum seruularis serus depascitur, dū non est qui resistat: neq; qui saluum faciat. Quippe de tota Frācia p' simili effugatus malitia, has solas sibi inuenit expostas: in quibus fiducialiter sub tuo dominatu in gregem xp'i toto furore bacchatur. Quod tuo ne honori cōgruat: principis illustri ipse iudicato. Nec mirum tñ si serpens ille callidus decepti te, quippe speciem pietatis habens: cuius uir tutem penitus abnegauit. Sed nūc audi quis ille sit. Homo apostata est: qui relicto religionis habitu (nam monachus extitit) ad spurcitas carnis & seculi, tanquam canis ad suum uomitum, est reuersus. Prae confusione autē habitare inter cognatos: notos non sustinens, uel potius non permittens ob magnitudinē criminis: succinxit libos suos: & iter q' nesciebat arripuit: factus gyronagus & profugus super terrā. Cum q' medicare cepisset, posuit in sumptu cuāgelium: nam literatus erat. Et uenale distrahens uerbum dei: euangeliabat ut manducaret. Si quid supra uerbum elice re poterat à simpliciorib' populū, uel ab aliqua matrona rum: id ludendū aleis, aut certē in usus turpiores turpiter effundebat. Frequenter siquidē post diuumum populū plausum, nocte insecuta cum meretricibus inuentus est praedicator insignis: & interdū etiam cū coniugatis. Inquire si placet uir nobilis quomodo de lausa ciuitate exierit, quō de Cenomānis, quō de p'ctauis, quō de Burdegala nec patet ei usq; reuerentiōis aditus: ut pote q' feda post se ubiq; reliquit uestigia. Tu de tali arbore tādem bonos sperabas fructus? Terrae profecto in qua est, fecit fetore odorē i' inuicta terra: quā nō pōt (iuxta sermonē dñi) arbor mala fructus bonos facere. Haec ergo, ut dixi: causa aduentus mei. Nec à me ipso nunc uenio: sed uocatione pariter & miseratione ecclesiae trahor: si forte sp'ina illa, & parua ipsius dum adhuc parua sunt germina de agro dñico extirpari queant, non mea, qui nullus sum: sed sanctorum cum quibus sum episcoporū manu, tua quocq; potenti dextera cooperāte. In quibus praecipuus est uenerabilis Hostiensis ep'is ab apostolica sede ad hoc ipsum directus: homo qui magna fecit in Israel: & uictoriam dedit ecclesiae suae in multis per illum dñs omnipotens. Tua interest uir in clypeo honorifice suscipere illum & eos qui cum ipso sunt: ac ne tātus labor tantorū uirorum pro tua potissimum tuorū q' salute susceptus, inefficax sit, fm potestatem desuper datam tibi, operam dare.

Ad Tolosanos post reditum suum. Epistola. CCXLI.

Matt. 7.

